

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrť leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.50
Četrť leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno trispodno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak pot. 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kjer se nahaja tudi upravnishvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Neposrednje volitve v državni zbor.

Naši ustavoverci, ki prisegavajo na ustavo, kakoršna je zdaj, in se jej poklanjajo do tal, hočejo vendar je preostrojiti in se pripravljajo, vpeljati direktne ali neposrednje volitve, to je; v državni zbor ne bi več deželni zbori izmej sebe pošiljali poslancev, ampak ljudstvo bi samo poslance naravnost volilo na Dunaj in ti bi ne bili več v nobeni dotiki z deželnimi zbori. Vrhu tega hočejo sedanji nemški državni poslanci to vpeljati, popolnoma preziraje deželne zbornice tako, da bi jih o tem še poprašali ne; tedaj jim hočejo to volilno pravico lekar vzeti. Podlaga naše sadanje ustave so pa deželni zbori, katerih poslanci bi morali v skupnem parlamentu na Dunaji izraževati in zastopati želje in mnenje teh zborov, in Avstrijo vladati po volji naših kronovin. To pa nij našim nemškim centralistom prav, ker oni hrepenijo le potem, da bi svoje nadvladarstvo okrepčali in zagotovili. Današnja ustava jim dnje uže veliko preveč moči, oni pa jo hočejo še več imeti, in v ta namen mislijo, da bodo državni poslanci neposrednje iz ljudstva vzeti, sami po sebi bolj centralistični, da bodo deželne zbornice počasi zmerom bolj prezirali, nazadnje jih uničili in Avstrijo v same kresije (departementse) razdelili; potem pa bi Nemci na konji sedeli in sami gospodarili. — Prašajo sicer nekateri, kako je mogoče, da bi tako izvoljeni poslanci svojim narodom v tako škodo delali? Ko bi sedanji centralisti pošteni svo odnaji bili, gotovo bi to bilo skoro nemogoče. Toda njim je svoboda, in njim je ustavno načelo le krinka, pod katero je skrita peklerska zvižaja, in nasitljiva vladoželost.

Po načrtu nove volilne postave namroč bi se poslanci pomnožili, kar se marsikateremu dopada; ali več poslancev bi dobili le veliki posestniki in mesta; kmetje pa, ki so narodom stebri pa nič več, ali še manje. Mislijo si dalje ti gospodje centralisti, da bi volila mesta in veliko posestvo Nemce ali saj njim vdaue gospode, in potem nij dvomiti, da bi oni imeli veliko večino v državnem zboru, tem gotovješe, ker bi na vse kripilje pritiskali in agitovali pri volitvah. Tudi se nadjajo, da bi še prosti narod, da bi kmete sem ter tija vjeli in opeharili n. pr. Slovence na Štajerskem in Koroškem itd.

Če tedaj zmaga zdaj centralna stranka na Dunaji, kakor je zadnjikrat pri volilni postavi za silo s pomočjo poslancev Črnetov in dalmatinskih poslancev, potem gorje vsem Slovanom. V imenu svobode nas bo državni zbor hujše tepel, nego popreje absolutna vlada.

V deželnih zborih imajo narodi svoja središča; saj je tako to res v nekaterih zborih, tam sinejo po svoje govoriti in nekaj skrbeti za svojo omiko in svoj napredok. Gotovo le malo pravic uživajo deželni ti zbori, zatorej hočejo federalisti jim pridobiti več pravic, in se zato junaško bojujejo. Zdaj pa nameravajo centralisti jim volilno pravico vzeti brez nobenega poprašanja, in potem sedanji majhni delokrog počasi še bolj skrčevati, da naposled popolnoma skupne in strohne ti zbori.

Naj se ne ugovarja, da ne bo tako hudo, saj so neposrednje volitve vpeljane v Italiji, na Francoškem, Pruskem; celo v Švici in v zavezniških državah severne Amerike voli ljudstvo neposrednje v skupno državno zastopstvo.

To je vse res, ali v Italiji in Franciji je en sam narod, tam nij Slovanov, da bi jih tlačili.

Na Pruskem pa imajo ubogo Poljake, katere neposrednje izvoljeni v Berlinu neusmiljeno pritiskajo, in jih hočejo pokončati. Tako delujo dandenes pred našimi očmi.

Res je tudi, da so kaj takega ne godi niti v Švici niti v severni Ameriki, akopram živijo tam razni narodi, v Švici n. pr. Nemci, Italjani in Francozi. Ali v tej državi ima vsak kanton, in v Ameriki vsaka državnica ali dežela vse svoje pravice skoro tako, kakor da bi bile samosvoje, in oddali so ti kantoni, in oddale so te državnice samovoljno skupnemu parlamentu in skupni vladi od svojih-oblastij toliko, kolikor je bilo treba, da morejo združeno in ob enem mogočno živeti ter se obraniti vsakega sovražnega napada.

Ko bi uživale v Avstriji naše dežele in kronovine vse svoje pravice, katere jim tičejo, in brez katerih le životarijo, potem, in stoprv potem bi se morda dalo pri nas govoriti o neposrednjih volitvah. Pravimo morda, ker tudi potem hi bilo dvomljivo, da bi nam koristile; po vsakem načinu so pa zdaj za nas gotova poguba.

Trdijo sicer centralisti, da Avstrija propade, če se deželam večje pravice podelijo, in da je uže današnji

stan teh zborov državi nevaron. Oj nesramnosti! Ti nikdar siti hinavci mislijo namreč, da so oni država, da so oni Avstrija.

Avstrija je in ima biti ponosna zveza več narodov, katerih vsak mora infeti odprte poti do blagostanja in omike, kar naj doseže vsak po svoje, vse pa naj vežejo materjalne potrebe, skupna zgodovina pa dinastija. Mislimo, da so to dosta močne vezi, zatorej smo federalisti, in prepričani, da ne sme noben Slovan glasovati za te neposrednje volitve, ker to bi proti nam bilo pravo hudodelstvo.

Našim političnim prijateljem,

podpornikom in naročnikom voščimo srečno novo leto in je zagotavljam, da bomo tudi v tem letu krepko povzdigovali svoj glas za pravice, svobodo in materjalno srečo našega naroda in to s toliko večim veseljem, ker vidimo, da nij bil zastoj naš doseganji trud. Ne ozirajte se ne na desno, ne na levo, bomo mahali po vsem, kar je našemu narodu škodljivo in ne uklanjate se bomo pogumno hodili smerom ravnopot; a naša polemika bodé smerom dostojna, reči se držoča, in nikoli perfidna in osebe oskrnjajoča. Gledé verskih zadev držali se bomo našega starega načela. Zahvaljujemo se tedaj našim podpornikom in prijateljem in se nadejamo, da nam tudi v bodoče prijatelji in podporniki ostanejo, saj gre za narod in milo našo domovino.

Uredništvo.

Našim poslancem.

Naš deželni zbor je majhen, kakoršna je naša dežela; zato mislijo nekateri, da ne more nič posebnega storiti, da ne more sloveti v krogu drugih velikih kronovin. To je tisti prazni izgovor, ki pokriva bojazljivost in neodločnost, katerega smo uže večkrat mej narodom slišali, ko je bil čas, kaj važnega začeti in

LISTEK.

Nektere opazke ruskega profesorja.

Spisal

prof. J. Baudouin de Courtenay.

(Nadaljevanje.)

V.

Tukaj si dovolim opaziti, da povsod sem nahajal veliko več pameti in zaupljivosti med ženskimi, nego med moškimi, akoravno pri Slovencih, kakor tudi skoraj pri vseh evropskih ljudstvih, ženska se šteje navadno, kakor primadonna moj domačo živalijo.

To zaničevanje ženskih mora postajati le zmerom večje pri sedanjem urejenju evropskih konstitucij in pri vojaški občni službi (allgemeine wehrpflicht). Z vpeljavo konstitucije so dobili moški svoboščine (privilegije), kajti le moški morejo biti voljeni in volilci, nikdar pa ženske; a je to občna zgodovinska postava, da kedar en del človeštva postaja bolj privilegirani, dobi več predpravic in svoboščin, takrat drugi pada v še večjo odvisnost od onega. Občna pa vojaška zaveza jači v moških živinske instinkte, ter vzbuja v njih še močnejšo zavest njihove fizične moči. — Da pri tem intelektualne moči so popolnoma enake pri moških in ženskih sploh, imel sem priložnost pre pričavati se na vsakem koraku. Da pa ženske prirojeno

pamet veliko zvestejše hranijo, nego moški, se razvidi uže iz tega, da ne pijejo toliko in sploh ne zapravljajo tako rade prirojenih močij. Da, kar se tiče višje omike in znanja občnih zadev, ženske stojijo nižje, nego moški, nij čuda; kajti privilegirani moški spol zmerom jedostranjuje od šole in javnega življenja.

Kakor vzgled obnašanja moških proti ženskim, dovolim si pripovedati sledeči slučaj: Nek gospod na Krajskem se je vrnil domov iz bližnjega trga en malo pijan in strašno hud. Koj mu je padlo v glavo, da je dekla pozabila napasti (nafutrati) kokoši ter je začel kričati in energično zmerjati ubogo deklo. Takrat njegova sestra se je predrznila opaziti, da dekla nij nič kriva. Nežni brat in nobel gospod, strašne razžaljen s to opazko, začne psovati sestro, in sicer, kakor pravi slovenski gospod, se ve da v „regimentsprahi:“ besede „Luder,“ „Sau“ „ungebildetes Mensch“, „Vieh“ itd. so se sipale, kakor iz rokava. H koncu je ta nežni brat obljubil sestri, da, če se eno besedo zine, bo videla, s kom ima opraviti; da jej bo vse kosti polomil. Se ve da sestra je morala molčati in tolažiti se s tihimi solzami. — To se je vršilo v pričó vseh hlápcev in dekel in tudi v pričó mene, tujca, znanega le nekoliko ur. Ta živinska surovost zlahtnega gospoda proti njegovi sestri je razžalila celo mene takó, da, če bi ne bilo zadrževalo me moje opravilo, katero tirja, da bi se nobenemu ne zameril, bil bi takoj pustil hušo, v kateri je takošnji divji mož razsajal.

Podobnih dokazov zaničevanja žensk k od strani moških mogel bi navesti veliko število, pa mislim, da tega

enega izgleda bo zadosta. Kedar se je tako lepo proti svoji sestri obnašal zlahtni gospod, kaj pa si moramo misliti od prostih kmetov? Sicer ne smemo še tako brezobzirno sklepati o večji surovosti kmetov v obnašanji z njih ženskami; kajti večkrat sem imel priložnost opazovati, tudi v družih obzirih, veliko večjo surovost mej „omikano“ gospod, nego mej neobrisanimi kmeti.

To zaničevanje ženskih, katero se javi na vsakem koraku v praktičnem življenji, ima globoki temelj v tako rečenih prepričanjih moškega vladajočega spola. Ženska ima samo toliko veljave, kolikor je potrebna za moške. Tako n. pr. moramo omikati ženske, pa ne zavoljo njih samih, ne zavolj tega, da bi razsvetlili njih um in dali jim v roke orožje, s katerim bi si mogle pridobivati zmerom več neodvisno stališče in razširjati okrožje svojega delovanja, ampak le oziroma na posestnike ženskih, moške, to je le zaradi tega, da se iz ženskega spola rekrutirajo naše matere, sestre, žene, ljubice itd., ki gotovo uplivajo na moške, s katerimi pridejo v bližnjo dotiko. Torej v tako rečenem navadnem življenji kuharica in perica, v javnem pa egzaltirana pupa, katera bila bi v stanu se svojo lepoto in „sentimenti“ navduševati moške in spodbujati je k pogumnemu delovanju za domovino, omiko in svobodo: — to so ideali ženskih po zgoraj omenjeni teoriji. Rayno tako moramo skrbno odgojevati kravo, ker, dokler živi, daja nam mleko, kedaj pa jo zakoljemo, skuhamo iz nje „župo,“ naredimo pečenko itd., a je to občnoznana resnica, tako nezanimljiva, kakor da je dva in dva

pogumno postopati. Taka malosrčnost nij nikdar še koristila, kajti kedor se zaradi svoje malosti vedno poklanja, gotovo nič ne pridobi. Nazprotno smo v naši državi in po drugem svetu videli, da je majhno število krepkih, odločnih pa previdnih mož skoro čuda delalo. Beremo tudi, da so celo posamezniki, izvanredno obdarjeni možje velikansko koristili ali škodovali kakih dežel, kakor so namreč svoje velike duševne moči prav ali zlo rabili.

Nu, kaj tako neizmernega ne tirjamo od našega deželnege zboru in odbora, ali kaj smemo zahtevati, ker so vsi naši poslanci in odborniki več ali manje duševno bogato obdarjeni možje. Da, po našem mnenju bi naš zbor gledal na sedanje državne razmere, lahko slovel, da bi le zložni in odločni postopal, pa marljivo delal. Preteklo leto smo proti koncu veseli opazovali več edinosti in odločnosti, toda marljivosti nij pokazal niti odbor niti zbor.

Javno moramo grajati, da gospodje poslanci obeh strani domov odletijo, če en par danj seje nij. Kaj je to? Malo časa, 2-3 tedne navadno zborujejo, in še to jim je preveč! Ti danji so dragoceni za deželo, in vsak dan je treba porabiti. Kedar delajo odseki, bi morali vsi drugi neodsekovi hoditi poslušati, da se temeljito podučijo o predmetih in zadevah, ki se pretresavajo.

V posebnih privatnih sejah, v klubu bi se morali ti gospodje posvetovati in sklepali ne samo o rečeh, ki stoje na dnevnem redu, ampak tudi ob interpelacijah, pritožbah, o predlogih, ki jih hoče ta ali oni, ki jih hoče staviti vsa stranka.

To je mnogo delovanja, a malo časa, in vendar vse hiti domov. Grdo to navado opazujemo že od leta 1861. naprej. Nekatera leta so imeli za pogovor trgatvo, toda lani je bila že končana, ko je se začelo zborovanje, zakaj se tedaj tudi lani po stari navadi pobevali? Edina gospoda Winkler in Candussi sta stalno v Gorici celi čas bivala in svoje poročila pridno in jako vestno izdelavala. Gospoda Doljak in Faganel bi bila rada ostala, ali ko sta videla, da so drugi ošli iz Gorice, odšla sta tudi ona dva. Zgodilo se je letos tudi, da so nekateri dojust vzeli in le pri eni ali dveh sejah bili, enega italijanskih poslancev nij bilo celo nikoli.

Naj bi vendar pri volitvah vsak resno pomislil, da je čas zborovanja deželi in narodu posvečen, in kedor ne more zaradi svoje bogatije ali drugih opravil deželi darovati 2-3 tednov na leto, ta naj popolnoma doma pri svojih opravilih ostane in naj ne dela na to, da postane poslanec in če je izvoljen, naj ne prevzame poslanstva. Poslanikovati je težavna naloga, ki potrebuje, da človek tisti čas na stran dene vsa druga opravila.

Kar se pa tiče našega odbora, dovolje je slišal od poslancev posebno v privatnih pogovorih, in naj bo prepričan, da je to glas vse dežele od Predela do morja. Mi mu pred vsem priporočamo varčno gospodarstvo. Naj bi tudi natančno in popolnoma opravičeno presojeval občinske zadeve, in jih hitreje reševal, in sploh mu voščimo, da bi bil vzgled vsem drugim uradom, da bi poslanci vsi delali deželici na korist, vsak pa svojemu narodu v čast; pravičnost in dobra volja premagata vse.

Dopisi.

Z goriškega Krasa. [Izv. dop.] Čudno se nam dozdeva, da je „Soča“ popolnoma odložila brezovo metlo,

štiri, da čim bolje je mleko, župa in počenka, tem več dobi moči ta, kdor je rabi.

Tedaj skrbni odgoj je potreben za krave, ker one s celim svojim bistvom veliko uplivajo na ljudi; ravno tako skrbni odgoj je potreben za ženske, ker one s celim svojim bistvom veliko uplivajo na moške. Mislim, da ta paralela je popolnoma opravičena: mej eno in drugo nje polovico nij nobenega kakovostnega razločka in obstoji samo razloček kolikostni. Z eno besedo v prirodi sploh je kralj vsega možki, ženska pa njemu podložna stvar; v državi samo možki je državljani, ženska pa njegova sužnja in robotnica.

To mnenje od ženskih razdeluje tudi velika večina ženskih. One so se tako sprizjzale z svojim dosedanjim položajem, da se on jim zdi popolnoma opravičen in neobhodno potreben. Tako tudi suženj, ki je dolgo časa živel v sužnosti, tako se k nji privadi, da mu se zdi nemogoče drugače živeti: on že strahom odvrne se od tega, kdor mu bo ponujal svobodo. Človek sploh je suženj po svoji naravi: on ima rad sužnost, ker ona predstavlja zanj veliko lagotij (B:quem-lichkeiten) in osvobaja ga od zlo neprijetnih težav, kakor n. pr. od dolžnosti, samostalno skrbeti za se in samostalno misliti o svojih zadevah. Vsled vsakemu človeku prirojene lenosti cela masa sužnjev, ponežena v svojem otročjem brezskrbnem stanju, noče se zdražniti in zahtevati za se tako rečenih človeških pravic, ter rajši se udava na milost in nemilost gospodov in posestnikov, tem več, da ti gospodje in posestniki ne pustijo po ceni (dober kup) iz svojih rok prisvojenih jim predpravil ter se bodo za nje borili, dokler le bo mogoče.

s katero je po slovenskih kotih — posebno po županijskih uradih — pometala i tako marsikde istrebila mnogo resnaga. A dolgo tega že metla miraje; prah pa, smeti i sploh nesnaga, katera nij bila v marsikaterem kraju niti dotaknena, ona se od dneva do dnava množi, i bojim se, kmalu bodem imeli zopet oni znamenljiv polen zastaranege smrada, katerega bi utegnila le ona mitična reka izčistiti. Res je sicer, sedaj je zima, i voda v Soči še precej mrzla, torej nij, da bi katerega „noter metali“, a akoprav nam mehko, občutljivo srce to odsvetuje, mora nas sveta doiznost, da to storimo; saj nas tolaži misel da bo to le v korist.

Bivšema nekoč po opravih v Komnu, se mi pridruži spoštovan občinar; dobro vedoč, da mi novosti ugajajo, da se za občinske zadeve zaanimam, i da bi si srce malo ohladil, mi začne z bolestjo pripovedovati o nemilih pripetljajih vrščih se v občinskem zastopu. Tako le je mož modroval: „Od začetka sveta že je bog kaznoval sovraštvo, nevošljivost i trdovratnost, tako da je nekatero zaradi njih hudobnih lastnostij pogubil, nekatero pa razkropil na vse štiri vetrove, — žide namreč — da kažejo na sebi v vekovke raznim rodovom njegovo sveto pravičnost. I gorje kristjanu, ako židu hlapčaje! A še večje gorje Slovencu, ako mu Lih ukazuje i čez njega gospodarji. I baš v našem občinskem zastopu se tako godi. Neki gospod tujec je spravil se svojo taktiko vse odbornike pod svoje peroti; in oni kar poslušno tako čukajo, kakor on veleva; *) sovražijo iste, ah bolje rečeno istega, katerega on; a vzroka menda nikedo ne izve: ker ga sploh nij. To pošeljeno sovraštvo je g. odbornike napeljalo, da so odvzeli g. učitelju orglarijo, — najbrže zaradi tega, ker jim nij hotel zastopij hlapčevati! Izročili so isto možiceljnu — revčku, v katerega bi sicer odborniki samo že zaradi njegovega živjenja kamenje metali, katerega vsak pomilovalno ogleduje i kateri bi bil kda drugde boljje na mestu, a nikakor ne pri orglarji — pri častnem poslu! Da je to službi božji v vel ko kvar, — tega nij nikedo pomislil!“ Tako oni občinar.

Iz privatnega vira poizvedani, da so koncem preseklega meseca oni g. zborniki zahtevali, da naj dobiva g. učitelj kot občinski tajnik mesto prejšnjih 160 fl, le polovico.** I pri tem koraku so bili g. odborniki naj poniznejši slugi omejenega g. tujca. Čestitam v občinskem zastopu tako hlapčevsko servilnost! Pristaviti moramo, da jim ne služi ona nikakor v čast! Skusite g. G., morda se Vam posreči, da sprejme novi orglar tudi tajniška opravila, — mogoče, i brez vsakega honorara; saj je sposoben, saj zna marsikaj, še celo nemški za silo kramlja i še celo Vas v nekaterih strokah presega! Sicer pa dovolite mi vprašanje: Je li bi Vi baš takó delali, ko bi šlo za Vašo osebo i za Vaš žep? Kaj ne, da ne? Nego Vi bi odbornike na „vse mogočne viže“ obdelovali, da bi Vam plač na „vse mogočne viže“ povišali i morda i povikševali!***) Kaj ne? To mi lahko pritrdite, saj veste, da tare človeka i marsikateroga še posebno ona prokleta lastnost, da je čestokrat tako strastno zaljubljen v svoj lastni jaz, da kar oslepi, i da ne vidi družega, nego samega sebe. A ona lastnost je grda in ostudna; i ko ko bi bili v takim

*) Kaj pravi pesnik? — „Slovenci smo poter pežljivi o...!“
URED.

**) Naj se nikedo nad tem ne spodtika, da je učitelj i tajnik občinski; saj je to le v korist občini; vrhu tega ne ovirajo nikakor tajniška opravila g. učitelja v izvrševanju učiteljskih dolžnostij.
PISEC.

***) Se ve, da ne pribijemo tega naravnost, nego zdi se nam tako.
PISEC.

Samo nekteri bolj pogumni sužnje so v stanu zmagati svojo prirojeno lenost i ljubezen k brezskrbni sužnosti, ter tirjati enakopravnosti z dosedanji posestniki in gospod. I, kedar z ene strani bolj razširjena omika vzbujala i v drugi sužnjega ljudstva zavest zanemarjanij dozdvaj pravic, z druge strani pa kedar verige sužnosti postanejo že pretežke za bolj občutljive vsled večje omike srca in uma, takrat se lahko zgodi, da se bolj talentiranim sužnjem more posrečiti, potegniti za sabo celo maso svojih sobratov in na ta način dejansko tirjati od gospodov priznanja teptanij dozdvaj pravic.

Se ve da gospodje ne storijo tega, če le imajo moč se protiviti in potlačiti svoje nasprotnike. Pa vendar to, kar se enkrat vname, ne gasne navadno, dokler ali ne doseže svojega namana na ta ali pa drugi način, ali pa dokler ne pade, udaje se odločni prevladi nasprotnika. Če pa sužnje zmagajo, to je navadno nasledek tega, da se večina gospodov boji ne priznavati znanaprej njihovij tirjatev, in tudi nasledek tega, da nekteri iz mej teh gospodov vsled visoke omike priznavajo pod konec opravičenost teh tirjatev in želijo zadostiti jim v več ali pa manjši stopinji.

Tako so se navadno vršile v zgodovini osvobodjenja razne baže sužnjev. Pa, akoravno ženske v primeri z možkimi nahajajo se dozdvaj v stanju podložnih jim sužnjev, vendar njih življenje je tako spledeno z življenjem možkih, one tako neprenehoma potrebujejo možkih v vseh obzirih, da bi bila velika nesmisel, pričakovati od ženskih tako rečenih dejanskih tirjatev enakopravnosti z možkimi, tem več, da neže

položaj, bi Vi grešili, kakor grešite faktično sedaj, ker gojite sovraštvo na občutljiv način i ščuvata proti g. učitelju iz uzroka, katerega sami ne veste! Pa kaj, saj je vest v trdem spanji!!

Pazite tedaj g. odborniki, da vsako stvar nepristransko presoimate; da sodite samostojno, kakor Vam lastna zdrava pamet i pošteno srce veleva; da ne poslušate tacih, katera volijo pri vsaki stvari zgoraj omenjene lastnosti. Ne mislite, da je g. učitelj Vaš servilen sluga; on je učitelj; Vaš prvi i prvi dobrotnik; dajte mu telaj kot učitelju zasluženi kruh! Ako ga hočete še za kaj družega upotrebiti, — prost Vam pot, — a odškodujte ga, kedor dela, je vreden i plačila!

Radi bi videli, da se Vaši otroci kar je le mogoče v šoli naučijo; zaradi tega treba, da i Vi po Vaši moči g. učitelju pri odgojevanji dece pomagata; a — bogme — Vaše ravnanje nij pomoč, nego kaj drugega beš nasprotnega! Na omega, kateremu je izročena v v odgojevanje deca, Vaša naslednica, se Vi neprestano zagunjate z odurnim glavom! I naj bi človek potem še v tacem položaji prijateljski, očetovski ljubeznivo se velel proti Vašim otrokom, naj bi se žrtoval za Vaš blagor.

Dalje moramo spreminiti, da vsakršno privatno mrzenje, i ko bi bilo i opravično ne spada v občinsko zbornico, nego kum drugam Občinska zbornica je kraj, kder je kuje narodov blagor, kamor treba dohajati s čistim srcem, katero ne hrepeni po tragem nego po sreči občinarjev! Pristranske, osebne stvari ne spadaja v njo; ona nij kraj, kder bi dotičniki po volji kacega novega mogotca — morda za kozarec vina — glasovali, kder bi se odborniki mejsobno trgali i kavali, si ne častne naslove dajali i se še celo domov gredé po poti ujedali! To ne kaže, da bi bili dotičniki vneti za občinsko korist, i da bi imeli dovoljno porcije dostojnosti i obraženosti! Kaj ne veste, kako nas nasprotniki dan za danom pitajo z dvjaki in enacimi naslov! Nij čuda; Vi jim dajete povod, da takó delajo! Bodite možaki! I Vi gospodine župan, kažite činom, da ste glavar!

Da se ne bodo nekateri zaradi denašnega dopisa v g. učitelja zaganjali, kakor se je to lansko leto zaradi neke uredništvene notice godilo, povemo resnici na ljubo, da ne stojmo z g. učiteljem v nikakoršni zvezi, niti ustmeni niti pisameni. Sicer pa znamo, ako se nam bo ljubilo naše ime bolj poznato odkriti; saj smo govorili resnico i se držali zlatega pesnikovega načela:

..... ljubi brata,
Dvigni ga, odpri mu vrata
In sodnik naj bo serč!

A. F. č.

Politični pregled.

Direktne volitve postajajo vsaki dan večja zadrega ministertvu in ustavovercem, posebno pa odkar so Poljaki (vendar enkrat!) ministru v zobé povedali, da nečejo nič slišati o neposrednih volitvah pod nobenim pogojem.

Sliši se o dogovorih mej Čehi in Poljaki in vso državnoopravno opozicijo. Poljaki sicer ostanejo v drž. zboru, dokler ne pridejo direktne volitve na

zveze z vladajočim spolom, vzajemna ljubezen in spoštovanje mej posebnimi in lživimi obeh spolov imajo ta nasledek, da mnoge ženske popolnoma pogrešajo to pomajkanje resnične enakopravnosti z možkimi. Tedaj uredničenje enakopravnosti se more vršiti le te po mirnem potu in namreč na ta način, da z ene strani nekte bolj pogumne ženske bodo jo neprenehoma javno tirjale, z druge pa strani občutek za pravičnost in svobodna omika bosta vzbujali v možkih zmerom večo nagnenost, zadostovati opravičenim tirjavam ženskih. Pa vendar mislim, da napredek človeštva v tem obziru se bo vršil proketo počasi, in da doseči cilj in konec tega socialnegagibljenja ne do nikdar mogoče. Kajti pomeri med ljudmi, kakor sploh v prirodi, se morejo ravnati le po več ali manjši moči sebi nasprotujočih faktorov; a nij dvombe, da vladajoči možki spol bo zmerom v fizičnem obziru močnejši, nego podvrženi ženski. Nujni nasledek te prevlade možkih fizičnih močij nad ženskimi bo zmerom podložnost ženskih možkim. Se ve da resnična omika možkih in zvezani z njo občutek za pravičnost bila bi v stanu odstraniti prevlado enega spola nad drugim in vpeljati polno enakopravnost med njima. Pa je to bolj nego gotovo, da resnične omike se bo udeleževala zmerom le velika manjšina človeškega rodu; zdruga pa strani celo resnična omika nij v stanu vzbuditi v mnogih individvijah občutek za pravičnost v tej stopnji, da bi lahko žrtovali svoje osebn e predpravice zaradi občnih koristij.

glasovanje, a pred glasovanjem bodo izstopili Poljaki, Slovenci, Tirolci, Dalmatinci in sploh vsi federalisti s slovesnim protestom proti oskrumbi narodnih in deželnih pravic, in potem bodo vsi nastopili pot pasivne opozicije ter ne prišli več v državni zbor.

Po drugi verziji bodo sicer izstopili vsi federalisti direktno voljeni, tudi Čehi, v državni zbor, in ker bode potem v zboru federalistična večina, bode zadnja še le v državnem zboru vstavoverce z ministerstvom vred vrgla. Ta verzija je skoro verjetna, če pomislimo, da je neki češki deklarant v Politiki objavil pismo, v katerem graja dosedanjo pasivno postopanje čeških narodnjakov in svari deklarante, da stopijo na polje aktivnosti, da se ljudstvo samo prepriča, česar potrebuje in da potem tirja od prestola, da mu priznava pravico bitja, kajti enostranske lojalitete nij mogoče; vlada in ljudstva in oba prva faktorja držana morata biti lojalna. Morda potem takem Čehi res mislijo poprijeti se nove taktike, katera jim bo gotovo več zaveznikov pridobila. Krona menda nij kaj posebno vesela direktnih volitev in tako nastaja vsaki dan več zmešnjava, da še samo ministerstvo ne ve, kam in kako.

V tem žalostnem, pa resnem položaji je treba, da so vsi federalisti edini in da vsi postopajo po enem programu, ker drugače ne bo še dolgo zinagala v Avstriji pravica in svoboda narodov, ampak nevarnost za obstanek Avstrije bode vsaki dan večja in oporoka Palacky-eva se bodo vršila.

Žalostno je, da se dandenes uže javno govori o tucih rečeh kajti pesimizem je kuga, ki se hitro širi in kaj bi se ne, dokler se hoče sveta svoboda tako zlorahiti. 15. t. m., se sliši, pridejo direktne volitve pred državni zbor, potem začne ples, na vsak način odločiven za Avstrijo.

Za stavbe dunajske razstave je baron Schwarz uže potrosil 6 milijonov gold., zdaj zahteva še 7 milijonov; res da zagotavlja, da se bodo stroški pokrili z ustopnino in z drugimi dohodki, a ti dohodki bodo težko znašali polovico: plačajo pa dežela, da se bode Dunajčanom dobro godilo in da bodo denar delali.

23. decembra se je sv. oče v konzistorju v svojem ogovoru bridko pritožil čez zatiralce kat. vere posebno pa čez italijansko in nemško vlado. Vsled tega sta neka nemški cesar in Bismark strašno razkačena na papeža in nemški vladni listi pišejo razdreženo proti vaticanu, češ, da je treba resno postopati proti katoliškemu gibanju na Nemškem i. t. d. Bismarku je gotovo sitno katoliško gibanje, ker pomeni zraven katoliškega tudi poljsko in francozko narodno gibanje v Poznaniji in v Elzasu in je tedaj na potu germanizaciji. Ruski cesarjevič naslednik je nevarno zbolel, ima vročinsko bolezen in se je po denašnjih telegramih zlo bati za njegovo življenje.

Gramontova izjava, da je Beust 1870 leta obljubil Napolenu pomoči proti Prusom še zmerom polni predale listov; reč bo še prav interesantna postala; a ne Beust, niti Andrassy nij še prav nič odgovoril na to.

Občni zbor političnega društva „Soča.“

dne 30. decembra 1872.

Predseduje: dr. Lavrič; zapisuje: Viktor Dolenc, navzoče je vladni komisar Baron Rechbach.

Ob 11^{1/2} uri dopoldne odpre predsednik g. dr. Lavrič občni zbor s primernim kratkim govorom; poudarja posebno da je društvo v pretečeni dobi jako dobro napredovalo in širilo narodno zavest po svojem glasilu, omenja mnogih prošenj do ministerstev in drugih oblastnij, katere so sicer direktno neuspešne ostale, a indirektno mnogo koristile, ker so vladi naznaujale naroda slovenskega potreba, narodu samemu pa kazale pot, po kateri zamore dospeti do sreče in veljave, konečno iskreno pozdravlja občni zbor ter opominja zbornike, da tudi v bodoče delajo v čast in korist društvu in narodu, da bode mogoče prihajajo leto še z večjo zadovoljnostjo gledati v preteklost.

Po tem nagovoru prosi g. predsednik tajnika, da prebere sporočilo o društvenem delovanju v preteklem letu. G. Viktor Dolenc jamo poročati, da je društveni odbor imel v pretekli 9 mesečni društveni dobi 10 rednih sej in sklical 2 občana zborna 11. aprila in 24. avg. 1872, v katerih je po predlogu odbora društvo sklenilo eno peticijo na ministerstvu pravosodja zaradi enega slovenskega notarjata v Gorici, potem

prošnjo na ministerstvo notranjih zadev zaradi narodnostne postave in novega, bolj liberalnega volilnika za Goriško in naposled tudi prošnjo do deželnega odbora, za predložitev v prvi sesiji dež. zbora postave o zemljišnih knjigah kot deželi nujno potrebne, da je pri občnem zboru 11. aprila društvo sprejelo resolucijo, da se ujemajo popolnoma z nezaupnico po kraških volilcih poslano Črnetu in da čestita kraškemu volilcem k možatemu postopanju, in da je občni zbor dne 24. avgusta sklenil, da se ima sklicati 29. septembra 1872. narod v tabor pri Renčih, da bo razgovarjal se in sklenil sledeče resolucije: 1. Slovenijo zedinjeno; 2. predelsko žleznico; 3. narodnostno postavo in 4. slovenski notarjat v Gorici.

„Znano je“, pravi poročevalec, „da so nam bile odbite prav lekončno in brez vsacega razloga vse prošnje in da nam je bil prepovedan tabor v treh instancijah, t. j. po glavarstvu, namestništvu in ministerstvu; a to vse nič ne škoduje, saj se vé, da nij moglo drugače priti pod vlado ustavovernega ministerstva, toliko pa so vendar koristilo naše izjave in zahtevanja, da je vlada zvedela za naš program in za naše želje in potrebe, da so tudi svetu znane postale ter se ukoreninile v našem vrlim narodu, kateri se jih bo stalno držal, dokler ne postanejo last njegova. Tudi omenja poročevalec rešitve one društvene prošnje na dež. zbor zaradi boljšega gospodarstva v trnovskem gozdu; — da je namestništvo namreč odgovorilo, da je vse neresnica, kar društvo trdi o slabem gospodarstvu in da se ljudem nobene pravice ne krata, ampak da ljudje pod sedanjim gospodarstvom največe koristi uživajo. Ne vemo sicer, kako je namestništvo to reč preiskavalo, gotovo na navadni način, a toliko se vé, da se je vendar reč za nekoliko zboljšala in v tem zmišlu je naša prošnja saj nekaj koristila. H koncu omenja tajnik, da je društvo uspešno dobilo nogah, da šteje 234 udov in da se jih je nekoliko novih za prihodnje leto oglasilo, da je društvo dosedaj tudi po svojem organu prav uspešno delalo in da bode po tej poti postalo društvo „Soča“ dobra narodno-politična šola in središče narodnega gibanja na Goriškem.

Po končanem tajništvem poročilo preide Dolenc na predsednikovo vabilo k pologu računa; on naznauja, da ima društvo v denarnici čistega denara po odbitih stroških, kateri so znašali, f. 91.71, še f. 11.47 in pri poverjenikih za letošnje in lauske pobotnice f. 351.90, torej vsega premoženja f. 363.27, en del tega premoženja, kaci 130 gld. je dvomljiv, tedaj pravi denarničar, da bode novemu odboru predlog stavil, da se stari dolgi zbrisajo in knjige popolnoma urede.

Ker se nij nihče oglasil, da bi predlog stavil gledč računa, naznanja predsednik, da je na vrsti 4. ta točka dnevnega reda: volitev predsednika in 9. odbornikov. G. dr. Tonkli predlaga, da vsak društvenik po imenu poklican odda svoj listek volilni komisiji. Predlog je sprejet. V volilno komisijo so voljeni g. dr. Tonkli, profesor Povše in Ferdinand Perozzi. Pri volitvi predsednika odda navzočih volilcev 103 volilnih listkov, to je 61 osebnih, 42 pa za nenavzočne vsled pridjanih veljavnih pooblastilih. 6 pisonih in 5 telegrafičnih pooblastil je komisija zavrnila. Ker zbor sklene, da se poprej oddajo tudi volilni listi za odbor in da se še le po dovršeni volitvi odbora začne skrutinij, voli 61 navzočih za se in za nenavzoče po 42. pooblastilih, tedaj po 103. listkih 9 odbornikov. Ob 1 uri se pretrže občni zbor, zapečatijo se listki in popoldne ob 2^{1/2} uri se zopet snide volilna komisija. Ob 4. naznani volilna komisija izid volitev. Izvoljen je za predsednika dr. Lavrič z 64. glasovi (37 glasov je dobil dr. Tonkli in 2 Matija Doljak), za odbornike: Viktor Dolenc z 101. glasom, Josip Faganel z 99. glasovi, dr. Žigon z 98. Klavžar Ernest z 64., Josip Nanut z 64., Matija Doljak z 68., Ljudevit Premrl z 61., France Leban z 50., in Janez Ličen s 53. glasovi.

Za temi so udbili največ glasov sledeči gospodje: prof. Povše 41, J. N. Strés 37, Maraš, Jeglič in Mašera vsak po 33 glasov.

Ker so volitve dolgo trajale, nij bilo mogoče nadaljevati zborovanja in se bode 5. in 6. točka dnevnega reda obravnavala v prihodnjem občnem zboru, katerega bode predsedništvo še le napovedalo.

Razne vesti.

(Preširnova beseda), katero so napravili pesnikovi čestitelji v Gorici 29. dec. 1872 v dvorani filodramatiškega društva „pri zlati zvezdi“ v slovesen spomin našemu ljubljencu Preširnu, je bila v vsakem obziru lepa, sijajna, veličastna. Kedor so je udeležil, vsak trdi, da take besede v Gorici še nikoli nij bilo; nikoli se v Gorici še nijšo ališali tako močni, lepa ubrani in dovršeno peti slov. kori in tako krasni samospavi; nikoli še nobena beseda nij združila toliko in tako odličnega ljudstva. Pridrževaje si obširen popis za prihodnjico, danes samo to še omenimo, da sta največ gromovite pohvale žela g. Razinger (tenor) in g. Noll (bariton) za svoje prelepe petje; da so močno dopadali tudi govori, deklamacija in igra na glasoviru in in da so besedo počestili se svojo navzočnostjo deželni glavar grof Co-

ronini, mestni župan gf. Coronini, okrajni glavar baron Rechbach, ravnatelj vseh goriških šol in več dež. poslancev. Po besedi se je začel velik ples, ki je trajal do belega dne. Iz kratka: vse se je združilo, da vredno počesti našega največega pesnika. To pa uže danes lahko rečemo, da smo si s to besedo pri tukajšnjih Italijanih in Nemcih, katerih se je več besede udeležilo, slovensko ime oslavili, kajti kaj takega nobeden njih od Slovencev nij pričakoval.

(Slovenski učitelj.) Prva številka tega novega šolskega časopisa, ki izhaja v Mariboru v „narodni tiskarni“ in katerega izdaje znani pedagog čni slovenski pisatelj Iv. Lapanje, nadučitelj v Ljutomeru na Štajerskem, — je ravno kar izšla. Reči moramo, da če bo list tako izvrsten, kakor je prva številka (in tega ne dvomimo), je to koristno in prepotrebno narodno podjetje vsestranske podpore vredno. Ne samo ljudski učitelji po vsej Sloveniji naj ta list (ki velja f. gld. 50 kr. za pol leta) podpirajo, temuč priporočamo ga vsem šolskim prijateljem in posebno tudi gimnazijalnim slovenskim učiteljem, kateri v duševnem in materialnem obziru lahko mnogo zanj store. Na 24. straneh prinaša „Slovenski učitelj“ sledeče izvirne članke: „Naš program“ — „Slovenskim učiteljem“ — „Ozir na prvi splošni zbor slovenskih učiteljev v Ljubljani.“ — „Nemščina po slovenskih šolah.“ — „Ljudsko šolstvo po slovenskih okrajih na Koroškem“ — „Zapor učenca po šoli.“ — „Ovajalstvo.“ — „Fizika v narodni šoli.“ — „Male šolske kritike“ — „Slovstvo.“ — „Dopisi.“ — „Razne novice in drobtine.“ — „Razpisi učiteljskih služeb.“ — „Premembe v učiteljskem stanu“ — Vsi sestavki so nam prav dopadali, izvzemši jako plitvi spisa „Fizika v narodni šoli.“ Tudi ne razumemo, kako more „Sl. U.“ priporočati „Schölderjevo fiziko“ od prof. Tuška, pisano nerazumljivo, da ne vemo, če bode kateremu ljudskemu učitelja s pridom ustregala.

Da naši čitatelji izvedo, v kakovem duhu bode urejevan „Slov. U.“ posnamemo nekoliko stavkov iz njegovega programa: „Zastopal bode ta list interese slovenske narodne ali ljudske šole, in zagovarjal pravice slovenskih narodnih ali ljudskih učiteljev. V ta namen bode prinašal šole in pedagogične spise, spise o domači in šolski vzreji, šolsko-polemične in šolsko-statistične sestavke. V svoje predale daval bode tudi znanstvene in knetijske članke, metodične obravnave in razgovore o šolskih sredstvih in učnih pomočnikih. Prinašal bode postave in ukaze, zadevajoče splošno avstrijsko ljudsko šolstvo zlasti pa take, ki veljajo za slovenske šole in učitelje. Dopisom o šolskih zadevah bode naš list vedno odprt, vsako krivico, ki se bode godila slovenski šoli ali slovenskemu učitelju, bode vsikdar brezobzirno grajal ter pravico in resnico krepko zagovarjal. Stali pa bode na podlagi novih šolskih postav, ktere čislamo kot velik napredek Avstriji. Princip in glavne misli novih šolskih postav so — naš princip in naše misli. Z nami vred so vsi slovenski učitelji za nove šolske postave, kajti one so učiteljski stan v njegovi veljavi povzdignile, ter ga osvobodile od podložnosti enemu edinemu stanu.“

(Ljudskih šol) imajo na Kranjskem po najnovjših števah 249. Mej temi je 205. čisto slovenskih, 15 čisto nemških, 20 pa mešanih t. j. takih, v katerih se poleg slovenskega uči tudi nemški jezik.

(Pomilostenje) Znanega morilca Črničarja iz Rupe, kateri je umoril rajncega g. Stabila, in je bil v prvi instanciji obsojen na vislice, je nadsodnja vsled izvrstnega rekurza dr. Tonkli-jevega pomilostila na 20 let ječe in vsako leto na dan umora v temnico brez jedi. Obsojenega so denes žandarmi odpeljali v Gradiško.

(Telegrafične pozdrave) na Preširnovi besedi v Gorici zbranim pesnikovim čestiteljem so poslali: Podmelski rodoljubi, Kubnovi vojaki iz Trsta, Mostarski rodoljubi, g. prof. Zupan iz Reke, uredniki „Slov. Naroda“, „glasbena matica“ iz Ljubljane, slovenski vojaki iz Trsta, tržaški rodoljubi, slovanski rodoljubi iz Proseka, g. Stritar, „Slovenija“, Ruskaja osnova, češki akad. spolek iz Dunaja, ajdovski prijatelji. Vsi so bili navdušeno sprejeti.

(„Dario“) t. j. tista pesen, katero je g. Razinger pri goriški Preširnovi besedi s tako pohvalo pel, nij Vilharjeva, ampak Nédvedova. Po neljubi zmoti so je v interesantni program ta pogrešek vrnil in zdi se nam potrebuje zanj popraviti ga, da se nikommer krivica ne godi. Vilharjeve so samo besede.

(Koroška dežela) ima po uradnih števah 356.400 prebivalcev in sicer 223.619 Nemcev in 111.781, tedaj baš eno tretjino Slovencev. Ker je na Koroškem 306 ljudskih šol, bi mislil pameten in pravičen človek, da tretjina teh šol je slovenska. O kaj še! Veste, koliko slovenskih šol imajo koroški Slovenci? Samo 71! Razen tega je še v 66. šolah nemško-slovenski (l) jezik učni jezik, povsod drugod pa sama nemščina. Na slovenskem Koroškem vlada še vedno veliko hrepeneje po nemščini, tukaj je germaniziranje šol, otrok in tudi odraslih ljudj še zmirom glavni namen vsega omikovanja. Da se izveličavna nemščina more širiti, za ta namen so šole najpripravnije in najboljše sredstvo. V šoli se zaradi tega koj v najnižem razredu in pri

najmlajših otrocih na to dela, da se otrok nemški in zopet nemški učí, vse drugo, zlasti slovenski jezik se zanemarija. Slovensčina se rabi le za učni pomoček nemškega jezika; kakor hitro pa znajo otroci nemški čitati in pisati, in kakor uže znajo par nemških besedij — uže nastopi nemščina kot učni jezik, če jo otroci razume ali ne. (Po „Slov. Uč.“)

(Smrt.) G. Skalettari, dobroznani veliki posestnik v Mernem in v Gorici, je te dni umrl v 85. letu svoje starosti. Bodi mu zemlja lahka!

(Nj. Visokost nadvojvoda Karla I. J. J. J.) se je zopet odpeljal po železnici v ponedeljek zjutraj in pustil tukaj oba svoja sinova, katera ostaneta tukaj do maja meseca.

(„Slavia“) se kliče nova poezija, katero je izdal v italijanskem jeziku literat Oscarro Montorio (Hasek) in kateri popisuje hrabrost, ne-rečo in propad srbskega naroda vsled bitve na Kosovem polju.

Zahvala.

Vsem društvom, gospicam i gospodom, ki so nam pripomogli, da se je Preširnova beseda v Gorici 29. t. m. tako sijajno i slovesno izvršila, izreka presrečno zahvalo za njih prijazno sodelovanje

V Gorici 31. dec. 1872.

OSNOVALNI ODBOR.

Kmetijske trgovske vesti.

S Krasa 16. dec. [Izv. dop.]*) Dajte zemljišču postavno vrednost! Steber naše države se šibi i z njim vred sama država t. j. kmet v naši državi bliža se pogubi. Kako temu v okom priti, poskušalo se bo v naslednjih vrticah dokazati. Če niso misli prave i načrt izpeljave, blagovoljno potrpi, dragi čitatelj, i nasvetuj jim kaj boljega, ako veš i znaš; namen naš je gotovo dober i blag. Geslo našega stoletja je napredek i svoboda kolikor na duševnem, toliko na materjalnem polju. I prav je. Svobodo v duševnem obziru podpira svoboda tiska; velik korak svobodi na materjalnem polju dan je bil, posebno pa trgovcem i kapitalistom s tem, da se jim je dovolilo svobodno nalaganje obrestij; kar zadevlje kmeta pa, da se je odpravilo njegovo robstvo t. j. da se mu je priložnost ponudila, pri kateri se je zamogel odkupiti od graščin. Pa glejte, tudi svoboda nij povsod zdrava i koristna, kajti neovrgljiva resnica je, da se je svoboda dano trgovcem i kapitalistom velikim nevarnostim pod vreči morala svoboda oratarjeva. Dokaz temu je vsakdanja skušnja. Zboraba svobode od strani obrtnikov i kapitalistov pripravila nas je, žali bože, uže do tega, da zamoremo skoro z vso pravico

*) Akopram se ne ujemamo z vsemi nazori g dopisnika, se nam vendar zdi, da je marsikaj dobrega v dopisu. URED.

trditi, da je svoboda obrtnije ob enem tudi svoboda odrtnije. I kedo čuti to bitko resnico najgorše? Gotovo naš kmet! Kako pa to? Naš kmet preobložen s c. k. davki i z družimi opravki, za katere potrebuje gotovega denarja prisiljen je mnogokrat posebno pa tedaj, ko ga v omih pridelkih nesreča za lene, iz katerih si denar pripravlja, kateri so vino, žito, ž vna i. t. d. ga pri omih iskati, kateri ga imajo i ti so navadno trgovci i kapitalisti

I kolikrat ne zadena pri takih priložnostih na odrtnike ne imajoče srca za-nj, marveč za njihove nenositljive mošnje? Denar pa mora biti, ker sila kola lomí. Svoboda obresti je tudi tu. I pod trdimi pogoji, večkrat ne misleč na izrod reči, pritrdi ti mora bore oratar nečloveškim zahtevam odrtnikovom zanašje se na prihodeje pridelke. Letina spodb. ta, toča, povodnj, viharji pokončjo njegovo nadjo i pr. dno si se m. sh. udobi grozivo na terjatev od trdnosrčnega upnika. Kmalu napiči dan plačila, denara nij in ubogi stiskani kmet opusti vse i se voljno uda bežji previdnosti. Nasledek tega je, da se spravi upnik navadno naj prvo na zemljišče, ktero preide na dražbi šestokrat se ne za polovično ceno v druge roke. I zakaj to? Za to ker nijmajo dosedaj zemljišča še nobene postavne vrednosti.

Ali nij to žalostno, da preide premoženje cenjeno po najnižji cenitvi na 5000 gold. za 1000 gold. kakor se se je to pred kratkim v našem okraju zgodilo; premoženje cenjeno 3000 gold. za 300 gld. Res žalostna resnica, pa tudi nikakor ne poboljšjiva, dokler se ne da zemljišču postavna vrednost. Res je, da bi nam znal kedo ugovarjati na pr. se sledečo opazko. Kakov dobiček pa bo donášalo meščanskemu trgovcu ali kapitalistu zemljišče, več mil oddaljeno od mesta, saj nij noben tako brezpameten, da bi denar zametal i ga posejeval v svojo kvar. Na ta ugovor odgovarjamo mi sledeče: Postava naj določi zemljišču primerno vrednost, tudi če malo več kot polovico i našlo se bo veliko kupcev, ki bodo upnika meščanskega odškodovali. Saj le navada i slaba priložnost bili sta uzrok, da so se do sedaj posestva zastoj prodajala. Saj je tudi naravno, da je oni, kojemu je bilo na dražbo dano zemljišče, priložnost porabil je ukupiti, za kmeta pogubilna in baš to je bila stran postave, po kateri je lahko prešlo premoženje tisoče i tisoče vredno na zadnji dražbi le za malo goldinarjev. Kako naj bi se ukriženje zemljišče v naši kronovini vravnalo, da bi bilo za kmeta najbolje, o tem spregovorimo prihodnjic.

Advokat

Dr. JOSIP JAKOPIČ

V GORICI,

je odprl svojo pisarnico v magistratni ulici (Contrada del Municipio), hiš. št. 42. v prvem nadstropju.

delničarjem banke Slovenije.

Opravilni svet „prve občne zavarovalne banke Slovenije“ v Ljubljani je v svojej seji dne 26. t. m. sklenil, da se bode prvi delniški kupon počeni od 2. januarja 1873, a edino le pri glavnej blagajnici banke Slovenije izplačoval.

Za ta kupon se bode dalo izplačilo na dividendo prvega leta bankinega delovanja namreč 5 0/0 obresti za nominalni kapital medesenihi listov, od četrta, katerega so se izdaval, do konca decembra t. l.

Opravilni svet „prve občne zavarovalne banke Slovenije“ v Ljubljani 27. decembra 1872.

Lekarnica Pontoni-jeva

PRI ZAMORCIH

v Raštelu, Gorici.

Glavna zaloga vsakoršnih zunanjih zdravil, zdravniških orodij iz guttaperche, kilnih prevez, mineralnih vodá.

Edina zaloga pravega „Paglianovega sirupa“ iz Florence, Mollove Seidliške štupe, melisovca iz Benedek; pravega štokviževoga olja od Dorša za jetkove ljudi in belega prsnega sirupa.

Restitucijonsfluid (lek) za konje proti vsakterim izvijnjenju, živinska zdravilna štupe za konje, vole in ovce.

Sploh se dobé prav dobri leki vsake vrste po nizki tarifni ceni.

DRUŠTVO

občnih zavarovanj, (assicurazioni generali)

v Trstu in v Benetkah,

sprejema zavarovanja proti ognju, strelí in drugim elementarnim nezgodam na morju in na suhem, proti poškodovanji kristalov in naposled zavarava na živenje po raznih pogojih in jako nizkih premijah.

Poroštvo daje to društvo se svojo glavnico 4,200.000 gl., katera je razdelena na 4000 delnic; potem 20,393.464 gl.; rezervnega kapitala od premij, od katerih je 1,287.971 gl. realizovanoga dobička, h katerem svotam je treba še pristevati blizo deset milijonov gl. vsakoletnih premij in obrestij od kapitalov.

Razen mnogih hipotekarnih posojil ima društvo tudi mnogo stalnih posestev: 11 palač in hiš v Trstu, 8 v predmestjih, 6 palač in hiš v Benetkah, 2 palači na Dunaji, 3 v Milanu, 3 v Florenci, 1 v Napolju, v Rovignu, 2 v Padovi, 1 v Paviji, 2 v Dalmaciji in 2 v Gorici, katere vse stavbe so vredne 2,325.596. Zraven tega ima društvo še mnogo kmetijskih posestev na Italijanskem in v avstrijskem Primorskem v urednosti kacic dveh milijonov gl. Samo pri društvu zavarovana urednost v letu 1871 je znašala 220,095,593 gl. 26 kr. za katere se je uplačala premije 7,045,471 gl. 40 kr.

Društvo občnih zavarovanj je plačalo leta 1871 samih odškodovanj za 12327 slučajov raznih nesreč za 4,808,519 gl., in od časa svojega obstanka je uže izplačalo na škodah 86,800,365 gl. 22 kr. in poleg tega so še delničarji udobivali prav lepe dobičke.

Glavno zastopstvo za Goricko in Gradiško ima

FERDINAND CANDOTTI v Gorici,

za mesnicami (via Macelli) hiš. šte. 100.